

รายงานผลวิจัยเรื่องเต็มโครงการสิ้นสุด
การวิจัยและพัฒนาการผลิตละมุดอย่างมีคุณภาพ
Research and Development on Sapodilla
Production for Quality Yield

สุรศักดิ์ วัฒนพันธุ์สอน อารีรัตน์ พระเพชร อรณิชา สุวรรณโณม¹
 นางวิภาวรรณ ดวนมีสุข ชัยณรงค์ จันทร์แสนตอ

การทดลองที่ 1 การรวบรวมและคัดเลือกสายต้นพันธุ์ละมุด

หัวหน้าการทดลอง	สุรศักดิ์ วัฒนพันธุ์สอน	ศูนย์วิจัยและพัฒนาการเกษตรสุโขทัย
ผู้ร่วมงาน	อารีรัตน์ พระเพชร	ศูนย์วิจัยและพัฒนาการเกษตรสุโขทัย
	อรณิชา สุวรรณโณม	ศูนย์วิจัยและพัฒนาการเกษตรสุโขทัย
	วิภาวรรณ ดวนมีสุข	ศูนย์วิจัยและพัฒนาการเกษตรสุโขทัย
	ชัยณรงค์ จันทร์แสนตอ	ศูนย์วิจัยและพัฒนาการเกษตรสุโขทัย

บทคัดย่อ จากการรวบรวมสายพันธุ์ละมุดจากแหล่งปลูกในเขตจังหวัดสุโขทัยและจังหวัดอื่นที่ปลูกละมุดด้วยการขอยอดพันธุ์ดี ชื่อต้นพันธุ์กิ่งตอน กิ่งทาบกิ่งจากต้นแม่พันธุ์ในสวนเกษตรกร เพื่อหาพันธุ์ที่ให้ผลขนาดใหญ่ รสชาติหวานกรอบ นำมาปลูกรวบรวมไว้เพื่อบันทึกลักษณะทางการเกษตรและลักษณะทางพฤกษศาสตร์อื่น ตั้งแต่ปี 2555-2557 และนำมาปลูกรวบรวมไว้ในแปลงรวบรวมพันธุ์ของศูนย์วิจัยและพัฒนาการเกษตรสุโขทัย ได้ทั้งหมด 11 สายพันธุ์ จำนวน 27 ต้น ได้แก่ พันธุ์นมแพะ กำนัน มะกอก ดำเนิน ปราจีนบุรี สาลี่เวียดนาม กระสวยมาเล สีดา ทช.01 CM19 ตาขวัญ

อุปกรณ์

1. กรรไกรตัดกิ่ง
2. มีดปาดกิ่งสำหรับทาบกิ่ง
3. ขุยมะพร้าว
4. ถูพลาสติก
5. พลาสติกพันกิ่ง
6. ปุ๋ยเคมี 15-15-15
7. ปุ๋ยคอก
8. สารเคมีป้องกันกำจัดแมลง

9. ถังพ่นสารเคมี
10. เครื่องมือวัดความหวาน
11. เวอร์เนีย

แบบและวิธีการทดลอง ไม่มีแผนการทดลอง

ทำการสำรวจต้นพันธุ์ละมุดที่มีลักษณะผลลูกโต รสชาติหวาน กรอบ แล้วรวบรวมยอดพันธุ์จากต้นดังกล่าวซึ่งเป็นพันธุ์ละมุดที่ชาวสวนนิยมปลูกในแหล่งปลูกที่สำคัญของประเทศ ได้แก่ พันธุ์มะกอก พันธุ์กระสวย พันธุ์ไข่ห่าน พันธุ์สาลี และพันธุ์ทองถิ่น จากการรวบรวมสายพันธุ์ละมุดจากแหล่งปลูกในเขตจังหวัดสุโขทัยและจังหวัดอื่นที่ปลูกละมุดด้วยการขอยอดพันธุ์ดี ชื้อต้นพันธุ์กิ่งตอน กิ่งทาบจากต้นแม่พันธุ์ในสวนเกษตรกร เพื่อหาพันธุ์ที่ให้ผลขนาดใหญ่ รสชาติหวานกรอบ นำมาปลูกรวบรวมไว้เพื่อบันทึกลักษณะทางการเกษตรและลักษณะทางพฤกษศาสตร์อื่น

ปี 2255 รวบรวมสายต้นพันธุ์ละมุดจากแหล่งปลูก อำเภอบางบาลในอำเภอสวรรคโลก จังหวัดสุโขทัย จำนวน 3 สายพันธุ์ได้แก่ พันธุ์กระสวยกรอบ พันธุ์ไข่ห่าน และพันธุ์มะกอก ได้สายพันธุ์ละ 7 ต้น นำมาปลูกรวบรวมไว้ในแปลงภายในศูนย์วิจัยและพัฒนาการเกษตรสุโขทัย เมื่อวันที่ 20 กรกฎาคม 2555 ใช้ระยะปลูก 8x8 เมตร ดูแลรักษาพบว่าต้นละมุดที่ปลูกมีอาการของการยืนต้นตายมากกว่า 60 เปอร์เซ็นต์จึงย้ายปลูกรวบรวมที่แปลงใหม่

ปี 2556 ชื้อต้นพันธุ์จากการเพาะเมล็ด (ต้นต่อ) และรวบรวมยอดพันธุ์ดีจากแหล่งปลูกอำเภอสรีสำโรง อำเภอสวรรคโลก และอำเภอสรีนคร มาเทียบเปลี่ยนยอดใหม่ในต้นต่อที่เตรียมไว้ได้ประมาณ 7 สายพันธุ์ จำนวน 70 ยอด หลังจากการเปลี่ยนยอดพบว่ายอดละมุดมีเปอร์เซ็นต์การติดน้อยมากเพียงร้อยละ 3 และ อนุบาลต้นพันธุ์ที่เสียชีวิต

ปี 2557 ชื้อต้นพันธุ์กิ่งตอนกิ่งทาบ จากสวนเกษตรกรและต้นที่ทำการเปลี่ยนยอดไว้นำไปปลูกลงในแปลงได้จำนวนทั้งหมด 11 สายพันธุ์ จำนวน 27 ต้น

การบันทึกข้อมูล

ลักษณะเด่นของละมุดบางพันธุ์ได้ดังนี้

พันธุ์มะกอก เป็นพันธุ์ที่มีขนาดผลเล็ก คือ 45 กรัมต่อผล รูปร่างผลรีคล้ายไข่ไก่ ลักษณะเนื้อละเอียดเมื่อสุกไม่เละ มีสีเนื้อเมื่อสุกสีน้ำตาลอ่อน ความหวานเนื้อเมื่อสุกจัด 17 องศาบริกซ์ มีการเจริญเติบโตดี ใบมีลักษณะเล็กเรียวยาวไม่เป็นคลื่น

พันธุ์กระสวยมาเลย์ เป็นพันธุ์ที่มีขนาดผลกลาง 150 กรัมต่อผล รูปร่างผลยาวรี สีเปลือกค่อนข้างเหลือง ลักษณะเนื้อเมื่อสุกละเอียด ค่อนข้างและเมื่อสุก สีเนื้อน้ำตาลแดงลักษณะใบแคบ ยาวเรียวยาวเป็นคลื่นชัดเจน

พันธุ์ CM19 ขนาดผลค่อนข้างโต คือ 200 กรัมต่อผล ลักษณะผลมีทั้งรีและกลมในต้นเดียวกัน สีเปลือกผลน้ำตาลเข้ม เนื้อในละเอียดสีน้ำตาล ค่อนข้างและเมื่อสุก รูปร่างใบสั้นและหนาค่อนข้างใหญ่

พันธุ์สาละเวียดนาม รูปร่างผลกลมค่อนข้างโต 250 กรัมต่อผล สีเปลือกผลสีเขียวอ่อน เนื้อไม้ละเอียด เมื่อสุกเนื้อจะค่อนข้างและ เนื้อในสีแดงอมส้ม รูปร่างใบเล็กเรียวย แคบและสั้น

พันธุ์ ทช.01 รูปร่างผลกลมโต 200 กรัมต่อผล สีเปลือกน้ำตาลเข้ม สีเนื้อในน้ำตาลแดง เนื้อไม้ไม่ละเอียด หรือเรียกว่าเนื้อทราย ลักษณะใบเล็ก เรียวแคบและสั้น นอกจากนี้ตีวพร (2542) ได้บันทึกลักษณะเด่นของละมุดที่มีอยู่ประเทศไทยบางพันธุ์ไว้ดังนี้

ไซ่ห่าน ขนาดผลใหญ่มาก รูปร่างเป็นรูปไข่ รสชาติหวานเย็น มีปริมาณเนื้อมาก หยาบไม่กรอบ เปลือกบางสีน้ำตาลอ่อน ติดผลไม่ตก

ตารางที่ 1 พันธุ์ละมุด จำนวน และแหล่งที่มาจากการรวบรวมตั้งแต่ปี 2555-2557

ที่	ชื่อพันธุ์	จำนวนต้น			แหล่งที่มา
		กิ่งทาบ	เสียบยอด	กิ่งตอน	
1	นมแพะ	1			ต.เมืองบางยม
2	กำนัน	2	1		ต.วัดเกาะ
3	มะกอก	1	1	3	ต.วัดเกาะ
4	ดำเนิน		1		ต.วัดเกาะ
5	ปราจีนบุรี			5	ปราจีนบุรี
6	สาละเวียดนาม		1	4	พิจิตร, กำแพงเพชร
7	กระสวยมาเล			1	กรุงเทพ
8	ลีดา			2	บางพลัด
9	ทช01			1	สวส.สท.
10	CM19			2	พิจิตร, กำแพงเพชร
11	ตาขวัญ			1	ต.วัดเกาะ
		4	4	19	
			รวม	27	

สำรวจละมุดในสวนเกษตรกร

เตรียมต้นต่อละมุด

การรวบรวมยอดพันธุ์ดีละมุด

การเสียบยอดพันธุ์ดีละมุด

เสียบยอดพันธุ์ดี

ปลูกรวบรวมสายพันธุ์ละมุด

การปลูกรวบรวมสายพันธุ์ละมุดแปลงศูนย์วิจัยและพัฒนาการเกษตรสุโขทัย

ลักษณะเนื้อผลและการติดเมล็ด

รูปร่างผลและใบละมุดพันธุ์มะกอก

รูปร่างผลและเนื้อละมุดพันธุ์กระสวยมาเลย์

รูปร่างผลและใบละมุดพันธุ์มะกอกใบต่าง